

* PÉCS - 1992 *

1892

1992

* A PÉCSI KERÉKPÁRSPORT 100. ÉVÉRE *

- A bicycli legendája -

A föld fia egykor - nem is olyan régen
A jó Uristenhez nagy panaszra mégyen:
Teremtő jó Atyánk, tehozzád könyörgöm,
Nem tudunk már járni odalenn a földön
Füstokádó gőzös nagyobb úr minálunk,
Egy percig se vár ránk, és mi órákig várunk.
Aztán nem oda megy, ahol nekünk tetszik,
Hanem arra jár - kel, amerre menesztik.
Még a paripa is kényelmetlen holmi:
Etetni, itatni, betegségtől óvni.
Léghajó, taliga, nem való minékünk,
Gyalogjárni pedig - bizony Isten - félünk.
Terents hát egy gépet; gyors legyen az akár
A levegőben átsuhanó madár.
Mi legyünk az urak, hova kedvünk tartja,
Szélvész sebességgel oda hajtsunk rajta!
Idegeit erős acél takarja át,
Ne egyék, ne igyék, ne hűtse meg magát!
Segíts rajtunk Uram! alássan könyörgöm,
Nem jól megy az élet odalenn a földön.
Főlséges teremtőnk kegyesen mosolygott:
Igazad van fiam; amit kérsz megkapod.
Fogjad ezt a gépet, - itt van fiam, nesze!
Becsüljétek jól meg, - bicycli a neve.

Hajós Gyula
a Pécsi Kerékpár Egylet tagja

A PKE nyílt levéllel fordult Pécs Szabad kir. város T. közönségéhez, melynek tartalma még most, loo év múlva is aktuálisnak tűnő gondokról ír: "Az iskola befejezése után kevesen vállalják a rendszeres testedzést, emiatt elsatnyúlnak, elpuhulnak. A testgyakorlatok, amilyen mértékben hatnak a testre, oly mértékben a szellemre is. Vidorabak leszünk tőle, munkakedvünk növekedik. A testgyakorlás egyik legfőbbkéletesebb neme a kerékpározás.... az alakuláskor felvett elvek nem szolgájkák egyedül saját érdekeinket, hanem Pécs szabad kir. városét is."

Ebben az időben a PKE elnöke a MKSZ alelnöke, Zsolnay Vilmos a híres Porcelángyár megalapítója így nyilatkozott: "Az emberiség fő törekvése a mindent mozgató őserőt megismerni és céljaira felhasználni."

Az isteni szikra a tudomány mutatja az utat ehhez. A vágy a nagy célokat elérni, adja az erőt és a bizalmat. A véletlen megfigyelése szüli a reményt, a remény a kitartást.

Vaszary Gyula, Pécs szab. kir. város rendőrfőkapitánya: "A kerékpárosok figyelmébe ajánlom ezen régi közmondást: lassan járj, tovább érsz."

Udvarhelyi Udvary Ferenc, akinek nevéhez történelmi esemény is fűződik, nem tudott megjelenni a PKE zászlóavatási ünnepélyen, de a zászló részére küldött "szeget", a sportban is légy magyar jelmonddal kérte bevérni.

Udvary, Jenő öccsével 1889-ben külsőleg is igazolta magyar voltát, Turinban meglátogatta Kossuth apánkat is, ki a két Udvaryhoz intézte következő szavait: "Sportjuk szép és testet-lelket edző, óvják kedves fiaim erejüket, mert mi magyarok kevesen vagyunk s kell, hogy erősek legyünk!"

1894. legjobb pécsi kerékpárosa ifjú Bedő Imre, aki országuton 6000 m-en magyar rekordot állított fel.

Egyre többen úzik a sportágat, erősödnek a szakosztályok, szükséges a vezetés fontossága is. Schmidtó Ferenc erről így ír: "Miként a kerékpáros, ha biztos kezekkel tartja a kormányrudat, és éles szemmel figyeli a pályát, nesztelenül de gyorsan és akadálytalanul halad előre: úgy minden egyesület, ha kormányzása erős kezekben nyugszik és körültekintéssel vezetetik, zajtalanul bár, de biztosan közeledik kitűzött célja felé." 1894. júl. 18.

A legszorgalmasabb versenyző címet Walla Ferenc érdemelte ki, aki mint órás és aranyműves tevékenykedett Pécssett.

E szép sportágat világszerte sokan úzik, a propaganda is magas szintű. Amerikában 40 kerékpáros újság jelenik meg, Angol honban 30-40 lap méltatja a kerékpáros világ eseményeit, Franciaországban 8 kerékpár napilap és mintegy 24 heti újság lát napvilágot. Hazánkban két hetenként jelenik meg ezidőtájt egy folyóirat.

1895-ben az Országos Szövetség első rendes tanácsülésén a profizmus és az amatőrizmus kérdése óriási vitát váltott ki. Az amatőrizmust a vidék képviselte, s a Pécsiek vezetésével a vitát eldöntő szavazással 18-9 arányú győzelmet arattak. Két pécsi Bolgár Tivadar és ifj. Bedő Imre bekerült az elnökségi tagok közé.

A nagy hazai népszerűség láttán a Pécsi Kerékpár Egyesület arra az elhatározásra jutott, hogy nagy nemzetközi versenyekre alkalmas pálya építésébe kezdenek. A pécsi pályát Molnár Endre tervezte. A Zsolnay Gyár - Basamalom körül épült stadion építéséi költsége elérte a 24 ezer koronát. Az avatáskor 1896-ban hatalmas versenyt rendeztek, ahol a budapesti

országos bajnokok mellett Bedő Imre is győzni tudott, Litke Lőrinc 2. lett. A pálya 333 1/3 méteres, makadám és kátrányos burkolattal, 500 személyes fedett tribünnel, mely alatt voltak az öltözők és fürdők. A nemzetközi kapcsolatokat is kiépítő pécsi kerékpár sport, a nemzetközileg jobban érthető néven, Pécsi Bicycle Club néven alakított szakosztályt 1898. január 22-én, azzal a céllal, hogy a kerékpározás, mint amatőr sportot tanítsa, gyakoroltassa és előmozdítsa.

Ezért a club versenypályát tart fenn, kerékpár kirándulásokat, ünnepélyeket és versenyeket rendez.

1898. június 8-án új szakosztály alakult a Pécs - Baranyai Sport Egyesület. Az Egyletnek ebben az évben már 100-nál több tagja volt ami páratlan abban az időben és összesen Pécssett ekkor már több mint 300-an kerékpároztak versenyszerűen.

Az MKSZ 1898-ban évi tanácsülésének színhelyeül Pécsset választotta, és itt fog eldőlni Magyarország amatőr kerékpárosainak bajnoki versenye is. A Pécsi Bicycle Club mindent elkövet, hogy ezen kongresszus fényét emelje, és Pécs város hírnevéhez méltó legyen. Ezért a Pécsi BC kérelemmel fordult a T. Tanácshoz, hogy a szövetségi ünnepély költségeihez 300 Kr-val járuljon hozzá, Pécs szab. kir. város díja elnevezéssel versenyszámot írthassanak ki és ezt a díjat a város készíttesse el, valamint a mindenkori versenyeken a győzteseknek adandó érmeiken Pécs város címerét díjmentesen használhassák. A város Köztörvényhatósági Bizottsága, tekintettel a kérésre az egyletnek a test-edzés kerékpár sportnak művelése körül szerzett érdemeire, határozatban hagyta jóvá a kéréseket, melyet a Magyar Királyi Belügyminiszter is jóváhagyott, így az ünnepség megtartásának jogi és anyagi problémái elhárultak. Az MKSZ ünnepi ülését 1898. szeptember 4-én tartotta Pécssett, melyet országos versennyel, nagy felvonulással, virágkorzóval kötöttek egybe. A pécsi verseny eredményei egyértelműen bizonyítják a pécsi kerékpárosok nagy fölényét, erejét. Meglepő, hogy a PKE mellett a Pécs-Baranya is milyen erőt képviselt.

Pécsiek eredményei:

200 m	1. Hencz	Pécs-Baranya
3000 m	1. Lauber	PKE
	3. Bedő	PKE
1000 m	1. Lauber	PKE
4000 m	2. Heerfurth	Pécs-Baranya
10000 m	1. Lauber	PKE
Többszörös gépek 5000 m	2. Pécs	

A verseny után az MKSZ elnöksége szép köszönőlevelet írt Pécs szab.kir. város polgármesterének. A versenyen szenzációsan szerepelt Lauber Dezső. Ki volt ő?

Eddig az egyetlen pécsi versenyző, aki felnőttek között pályabajnokságot tudott nyerni, megérdemli, hogy sikeréről bővebben szóljunk.

A magyar sportélet kiemelkedő alakja volt évtizedeken keresztül, sportsikereinek csúcán a fiatalság példaképeinek tekintette.

A gimnáziumban kitűnő tanuló és ragyogó atléta volt. Bedő Imre tanítványaként robbant be az élvonalba. 1898-ban egyszerűen nem lehetett legyőzni.

Az országos bajnokságon, a Millenárison a 10000 m-es távon indult el és győzelmevel országos bajnok lett. Lauber a versenyévadban minden egyéb nagy versenyt megnyert. Év végén Pestre távozott, de egy szerencsétlen bukás végetvetett kerékpárversenyzői karrierjének. Átpártolt a labdarúgás-ra, kiváló képességeivel itt is azonnal az élre tört.

Mint sportvezetőnek oroszlánrésze volt a Magyar Labdarúgó Szövetség megalakításában, sikeresen tevékenykedett mint úszóedző, később évtizedeken keresztül ő volt Magyarország golf bajnoka. Sportvezetőként tevékenykedett 1966-ban bekövetkezett haláláig.

A pécsi kerékpározás Lauber fényes sikereivel a csúcra jutott fel ezekben az években. Törvényszerű ezután a visszaesés, ehelyett azonban óriási zuhanás, a pécsi kerékpár sport összeomlása következett be. A korabeli újságíró így értékelte a Pécsi Napló 1901. június 14-i számában a pécsi kerékpár sport 8 évét és gyors összeomlását: "A Pécsi Bicycle Club alkonya.

Fuit. Volt, nincs!..... 1898-ban az egyesületnek még 107 versenyzője volt tegnap már csak 27. A nagyszabású versenypálya építése, mely csaknem 24 ezer koronába került okozta az egyesület romlását. Annak költségei nem állottak arányban a közönségnek ezen sportág felé hozott áldozatkészségével. Mindinkább elidegenedett a közönség, belefáradtak a rendezők is a kevés jövedelmet hozó ünnepségek rendezésébe, ehhez járul még a kerékpáradó mely egészen elkedvetlenítette ezen sport híveit, és kezdődtek a fizetési nehézségek. Eltekintve a versenypályától, melyért 8800 koronával tartozik az egyesület, 2414 korona függő adósága is van. A közönség a labdarúgáshoz pártolt át, mely sport 1900-ban kezdett népszerűvé válni a fővárosban, és elkerült hozzánk is. A labdarúgás térhódítása már a XX. századé, Pécssett egy virágzó sport romjain tört előre diadalmas útján.

A pécsi kerékpár sport hosszú ideig eredménytelen volt. A kerékpár pályát szétbontották és építőanyagként hasznosították. A 20-as években kezdődött az újboli fellendülés. A süteményt és kenyeret biciklivel kihordó pécek és postások kezdtek egymás között versengeni és ez ismét indokolta a kerékpárversenyek megrendezését ami sok nézőt vonzott. Kialakultak a hagyományos útvonalak az edzések számára, ahol egy-egy városszéli nevesebb kocsmától kiindulva rendszeres versenyeket rendeztek. Ilyenek voltak a Pécs-Harkány, Pécs-Szigetvár, Pécs-Mohács, Pécs-Kaposvár és Pécs-Barcs közötti versenyek, valamint a körpályán zajló versenyek, mint a Pécs-Görcsöny-Sellye-Szentlőrinc-Pécs verseny. Ezen kívül csillagtúrákat bonyolítottak le rendszeresen.

1922. április 4-én a PSC Kerékpár szakosztály felállítását kezdte meg. Az I. Világháború ugyanis teljesen eltemette Pécs sportéletét. A nagy sivatágban a PSC néhány lelkes tagja vállalta a romok eltakarítását. A PSC példája lassan életre hívta a versenyben a többi egyesületet is s ezzel megteremtette városunkban, később az egész megyében azt az egészséges vérkeringést, amely végeredményben sportéletünk reneszánszába vezetett. Új egyesületek alakultak, mint a PAC, PTE, majd DVAC. A levante mozgalom keretein belül is rendeztek versenyeket, a levanteoktatók rendszeres havi díjazásban részesültek. A legismertebb versenyzők ebben az időben a PSC-s Hohmann és Ott.

A PTE-ből Grinbaum, Orbán és Rácz.

Egyre népszerűbbek lettek a salakpályás versenyek, melyeket a nézők szórakoztatására gyakran a Pécs-Baranya labdarúgó mérkőzéseinek félidejében rendeztek. A háború utáni első hivatalos Pécs város bajnokságot 1931. szeptember 22-én rendezték s a bajnoki címet Bódis József PTE nyerte. 1932. május 15-én megalakult az MKSZ Délnyugati területe, tagok PAC, PSC, PTE Kaposvári Rákóczi, Siklósi SE, Villányi SE és Mohácsi TE voltak.

Rendszerezsek a színvonalas versenyek ahol legtöbbször Bódis, Kucsera, Czilják, Balogh, Auer, Martin, Fink, Tombi, Tácsi, Bódi és Gyenis versenyzők nevével találkozunk a versenyek eredményeinél.

Meg kell említeni, hogy ebben az időben a versenyzők teljesen önerőből készültek, pl. budapesti versenyre kerékpárral esetleg Mohácsról hajóval jutottak el. Semmiféle támogatást nem kaptak. 1941. március 13-án megalakult a PVSZ szakosztálya. Martin István szakosztályvezető igen jó gárdát hozott össze, hiszen már ebben az évben a 6. helyen végzett a szakosztály az országos egyesületi bajnoki pontversenyben. A DVAC szakosztálya megszűnt. A legeredményesebb versenyző ebben az időben Martin László, de jól szerepelt Bódi, Kovács, Fehér, Sipos és Nagy is.

Az 50-es években új szakosztályok alakultak mint a Postás, Vörös Lobogó, Bányász, ahol volt kerékpárosok igyekeztek a fiatalok nevelésében, mint Dévai András és Czilják Antal. Ebben az időben Kéméni József és Wittenberger József szerepeltek legjobban. Az országuti bajnoki címek sorát Holti László győzelmei vezették be aki 1957-ben hegyi- és terepbajnokságot, 1958-ban hegyibajnokságot nyert a PVSZ számára.

1959-ben Dévai János PVSZ nyerte a rövidtávú, 1960-ban pedig a hosszútávú OB-t, 1960-ban Mátis Andor PVSZ győzött a terep OB-n, amit 61-ben és 63-ban Dévai ismét megnyert.

Meg kell említeni Lőrincz József és Bódis József nevét, akik edzőként nagyszerű munkát végeztek.

1968-ban Rajnai György Spartacus győzött a hosszútávú bajnokságon, ekkor már Dévai János volt az edző.

1971-ben Hirth István Spartacus győzött a rövidtávú és a hegyibajnokságon is.

1973-ban megalakult a Pécsi MSC és 74. tavaszán átvette a Spartacusnál mélypontra jutott szakosztályt.

1974-ben ismét Hirth István győzött a hegyi-bajnokságon, akinek később edzősége alatt nyerték versenyzői a legtöbb felnőtt bajnokságot.

1983-ban Hirth József nyerte a hosszútávú OB-t, majd 1985-ben Szabó László PMSZ a kritérium OB-t. Hirth József még öt bajnokságot nyert pécsi színekben 1986-87-88-ban a terep OB-t, 1986-88-ban a kritérium OB-t.

1990-ben Varjas István győzött az időfutam OB-n, és a legutóbbi győzelem Ottó József nyerte 1992-ben a Monten-BIKE OB-t.

Így összesen 22 felnőtt egyéni bajnokságot nyertek pécsi színekben kerékpárosaink. Az egyéni győztesek mellett feltétlenül meg kell említenünk azoknak a nevét akik csapattagként felnőtt bajnokok lettek, mint Borkovics György, Cserepányi Dénes, ifj. Dévai András, Holti László, Horváth Sándor, ifj. Kéméni József, Nagypál Marianna és Spán József.

A bajnokságok mellett feltétlenül meg kell említeni azokat az eredményeket ahol nagy teljesítményeket és kiváló helyezéseket értek el sportolóink.

1962. Magyar körverseny 2. ifj. Dévai András

1968. Mecsek Kupa 1. Rajnai György

1968. Mexico City előolimpia 1. Keserű Ferenc Vasas /volt Pécsi Spartacus

1969. Alsó Ausztriai Körverseny 3. Rajnai György

1969. Minszk 1. Válogatott / Hirth István

Bukarest 1. Hirth István

1970. Németország 1. Válogatott /Hirth, Keserű, Rajnai

100 km csapatverseny 2;06;43 húsz évig országos csúcs volt.

1971. Zágráb 1. Hirth István
1973. Vasas Kupa 3 n. 1. Hirth István
Annabai Körverseny összetett 9. Hirth István
Bacau-Románia 1. Hirth István
1978. Mecsek Kupa 3. Maul
1979. Jugoszláv Körverseny 18. Maul
1985. Arany Mokka Kupa 1. Válogatott Szabó László
Szabó László országos csúcstartó a 4000 m-es csapat tagjaként nyitott pályán (Olaszország), fedett pályán, és a Millenáris rekorder is.
Felnőtt VB. 1970. Anglia 14. Válogatott / Hirth, Keserű, Rajnai
1984. Svájc 9. Válogatott / Szabó
1985. Olaszország 8. Válogatott / Szabó

Meg kell említeni azoknak a nevét akiknek bajnokságot ugyan nem sikerült nyerni, de mint felnőtt válogatottak sok versenyen képviselték eredményesen a magyar s ezen belül a pécsi kerékpár sportot.

Mahó Lajos	1960-62	Kozma Attila	1958-62
Vámos Attila	1978-85	Lóki Zoltán	1978-85
Bernáth Tibor	1977-84	Karácsony István	1978-83
Mészáros János	1976-78	Szakács Péter	1981-83
<u>Somogyi Botond</u>	1988-90	<u>Csonka Károly</u>	1959-62
Keserű Ferenc	1962-65		

Az eredmények területén meg kell említeni azoknak az edzőknek a nevét, akik a pécsi utánpótláskorú kerékpárosokat nevelték Dévai János, Hományi Árpád, Hirth István, Rajnai György, Tóth László, Varga István, Kovacsics Géza, Ferk Zoltán és Herke Szabolcs kiknek tanítványai 79 alkalommal nyertek bajnokságot.

A pécsi kerékpár sport jelenleg ismét hullámvölgyben van, de a tömegsport versenyeket ezen belül rendszeres kerékpáros versenyeket szervező MÉRLETTA SE rendezvényein és a Túrakerékpáros Klub megmozdulásain esetenként loo fő is részt vesz.

Reméljük a szervezési személyi és vezetési problémákat rendezve ismét eredményes lesz ez a gyönyörű és Pécsért klasszikusnak számító sportág.
Ehhez kívánjuk: "Adj Isten - Minden jót!"

